

Notat om muligheder for etablering af et grundvandssamarbejde i Horsens Kommune

I de kommende år kommer både kommunen og vandværkerne til at arbejde endnu mere målrettet med grundvandsbeskyttelse. Administrationen har på nuværende tidspunkt ikke en opgørelse over, ved hvilke vandværker og på hvor store arealer, der bliver behov for grundvandsbeskyttelse. Denne viden opnås i takt med, at kommunens indsatsplaner færdiggøres frem mod 2024, og at kommunens risikovurdering af den erhvervsmæssige brug af sprøjtemidler indenfor de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO'erne) er gennemført i løbet af perioden 2020-2022.

Særligt grundvandsbeskyttelse i form af indgåelse af dyrkningsaftaler/dyrkningsrestriktioner med landbruget, om deres brug af sprøjtemidler og kvælstofgødning, kan være en økonomisk tung og svær opgave for et vandværk at håndtere.

Udgifterne til grundvandsbeskyttelse indenfor det enkelte vandværks indvindingsopland, udløst af enten indsatsplanen eller gennemgangen af vandværkets BNBO'er, skal som udgangspunkt afholdes af det enkelte vandværk. Behovet for grundvandsbeskyttelse vil være forskelligt fra vandværk til vandværk, og nogle vandværker forventes derfor at få begrænsede udgifter til beskyttelse, mens andre kan få væsentlige udgifter til beskyttelse.

Lovgivning

Vandværkerne har jævnfør Vandforsyningslovens §52b mulighed for frivilligt at etablere et grundvandssamarbejde, med henblik på en samlet varetagelse af og fordeling af udgifterne til bl.a. beskyttelse af grundvandsressourcerne. Et grundvandssamarbejde kan give mening for de vandværker, som har en fælles interesse i at få beskyttet et givent areal.

Kommunen kan jævnfør Vandforsyningslovens §48 påbyde vandværkerne at deltage i et grundvandssamarbejde, hvis kommunen skønner, at det er nødvendigt for at sikre en planmæssig udbygning af vandforsyningen og sikre en hensigtsmæssig anvendelse, kortlægning, overvågning og beskyttelse af de eksisterende vandforekomster til drikkevandsforsyning. Inden kommunen kan påbyde et vandværk at deltage i et vandsamarbejde, skal kommunen gennem forhandlinger have forsøgt at få vandværket til frivilligt at deltage.

Grundvandssamarbejdet vil skulle stå for at gennemføre den nødvendige beskyttelse af vandværkernes drikkevandsressourcer i henhold til dels kommunens indsatsplaner og behovet for en indsats indenfor de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). Grundvandssamarbejdet vil medføre, at vandværkerne solidarisk afholder udgifterne til beskyttelse, og at udgifterne dermed vil blive fordelt ligeligt mellem vandværkerne i kommunen, og at forbrugerne ikke vil opleve store prisforskelle som følge af udgifter til grundvandsbeskyttelse.

Udgifterne til grundvandsbeskyttelse dækkes typisk ind ved, at vandværkerne indbetaler et fast bidrag pr. faktureret m³ (kubikmeter) vand. Bidraget fastsættes på baggrund af det af kommunen opgjorte/forventede behov for grundvandsbeskyttelse over en periode på fx 10 år. Hvis vandværkerne ikke kan blive enige om bidragets størrelse, kan kommunen fastsætte bidraget jævnfør Vandforsyningslovens §48.

Erfaringerne fra andre kommuner er, at bidraget ligger i størrelsesordenen 0,50 - 1 kr./m³. Såfremt behovet for grundvandsbeskyttelse ændrer sig, kan bidragets tilpasses.

Proces

I 2017 blev der etableret et frivilligt vandråd i Horsens Kommune. Vandrådet drives af vandværkerne, og der er i dag 25 ud af 41 vandværker, som er medlem af vandrådet. Vandrådet fungerer ikke som et grundvandssamarbejde med økonomi til at finansiere grundvandsbeskyttelse i form af fx dyrkningsaftaler. Formålet med vandrådet er, at virke som kontaktorgan for samarbejde mellem alle almene vandværker i Horsens Kommune, herunder at optræde som formidler overfor kommunen eller andre efter mandat fra det enkelte vandværk.

Hvis det politisk besluttet, at der skal arbejdes for etablering af et grundvandssamarbejde, kunne dialogen starte op i vandrådet med henblik på at lade vandrådet undersøge interessen for, at vandrådet påtager sig opgaven med at få etableret et grundvandssamarbejde for alle vandværkerne i kommunen. Opgaven for vandrådet vil i første omgang bestå i at udarbejde et forslag til vedtægter, som kan danne grundlag for drøftelserne med de øvrige vandværker i kommunen.

Vandværkerne er forskellige både i størrelse, fremtidsplaner og behov for beskyttelse, og de forventes at have forskellige holdninger til at skulle indgå i et grundvandssamarbejde. Det må derfor forventes, at der skal afsættes god tid til dialog om konsekvenserne af et grundvandssamarbejde.

Administrationen har på nuværende tidspunkt ikke overblik over, hvordan tilslutningen til et frivilligt grundvandssamarbejde vil være. På baggrund af erfaringen fra andre kommuner, så forventes ikke alle kommunens 41 vandværker at gå med frivilligt.

Erfaringerne fra andre kommuner er, at det kan tage op til 2-3 år at få etableret et grundvandssamarbejde.